

6. Kagan S. Cooperative Learning Resources for Teachers / S. Kagan. — Riverside, CA: Spencer Kagan University of California, 1999. — 298 p.
7. Long Michael H. and Patricia A. Porter. Group work, interlanguage talk, and second language acquisition // TESOL Quarterly, 1985. — V. 19, № 2, P. 207–228.
8. Nation P. Group and Language Learning // Teacher Development Making the Right Moves. — Washington D.C., 1996. — P. 160–169.
9. Shaw Marvin E., Group Dynamics / Marvin E. Shaw. — New York: McGraw-Hill, 1981. — 390 p.
10. Smith K. A. Pedagogies of engagement: Classroom-based practices / K. A. Smith, D. W. Johnson, R. T. Johnson. // Education. — 2005. — № 94. — P. 87–101.

Скакальська Анастасія

Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент М'яковський М. Є.

ВИКОРИСТАННЯ ГРАМАТИЧНИХ ІГОР У НАВЧАННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ

У статті проаналізовано ігрові прийоми, як засіб формування іншомовних граматичних навичок в учнів молодшого шкільного віку, важливість їх використання у викладанні німецької мови у початковій школі, а також наведено приклади вправ на основі ігор для формування умінь на навичок учнів.

Ключові слова: *ігровий метод, навчання, іноземна мова, початкова школа.*

Актуальність та важливість використання граматичних ігор та ігрових ситуацій у методиці викладання німецької мови очевидне, оскільки ігрові прийоми є засобом формування граматичних навичок в учнів молодшого шкільного віку при вивченні іноземної мови.

Реалізація поставленої мети передбачає дослідження теоретичних основ навчання граматиці, вивчення ролі ігрових прийомів як засобу формування граматичних навичок в учнів початкових класів, вивчення технології навчання граматиці для учнів початкових класів, розробку вправ на основі ігор для формування граматичних навичок.

Основною метою навчання граматиці є формування в учнів граматичних навичок, як одного з найважливіших компонентів мовленнєвих умінь говоріння, аудіювання, читання та письма. Уміння грамотно поєднувати слова, змінювати словосполучення в залежності від того, що потрібно сказати в даний момент, є одною з найважливіших умов використання мови як засобу спілкування [1, с. 65].

Виходячи зі сказаного, можна дещо уточнити загальні вимоги до оволодіння граматичною стороною мови, а саме:

а) учні повинні бути в змозі граматично правильно оформляти свої висловлювання;

б) вони повинні вміти розпізнавати граматичні явища при читанні і аудіюванні, звертаючи увагу на витяг змістовної інформації. Цій меті повинен відповідати відібраний граматичний мінімум. Критерієм його відбору зазвичай виступають такі показники, як його частотність і вживання у мові, а також його узагальненість, тобто здатність поширюватися на ту, чи іншу кількість граматичних явищ [3, с. 49].

Основним шляхом формування граматичних навичок В.С. Цетлін вважає автоматизацію дискурсивно-граматичних операцій. Процес оволодіння граматичними

явищами іноземної мови полягає в тому, що учні, вправляючись у свідомому виконанні дій поступово переходять до автоматизованого миттєвого їх виконання, а висновки і дискурсивно-граматичні операції проводяться у все більш згорнутому вигляді, і таким чином досягається автоматизований рівень застосування правил [8, с. 24].

Процес формування граматичних навичок може організовуватися з точки зору різних методичних підходів. В даний час в методиці викладання іноземних мов можна виділити наступні підходи:

- 1) експліцитний підхід;
- 2) емпліцитний підхід;
- 3) диференційований підхід [18, с. 201].

Психологи відзначають прагнення молодших школярів заучувати все напам'ять або відтворювати засвоєне близько до оригіналу. При запам'ятовуванні вони зазвичай зберігають заданий порядок і використовують однаковий шлях засвоєння. Для правильної організації уроку з школярами важлива установка, концентрація довільної уваги і досить часта зміна прийомів навчання [6, с. 45]. Ряд проведених досліджень, демонструє складну картину взаємодії в розумовій діяльності двох її компонентів – абстрактного і конкретного. Вони змінюються не тільки від віку, але і від характеру вирішуваних завдань, від прийомів навчання.

По-різному поведуться діти і на уроці. Одні відчують себе впевнено, вони дуже товариські і люблять перебувати серед однолітків, інші, перебуваючи в колективі, відчують стан тривоги. Такі діти, як правило, боязкі і пасивні, і на них варто звернути особливу увагу з найперших уроків. Їх потрібно займати роботою, а саме: давати різні граматичні вправи, включаючи в групову або парну діяльність. Йдеться, отже, про індивідуальний підхід до кожного учня початкових класів. Спільною рисою дітей даного віку є їх імпульсивність і непосидючість. Дітям важко стримувати себе, керувати своєю поведінкою.

Що стосується прийомів навчання граматиці, то вони повинні бути досить різноманітними, цікавими і відповідати своєму призначенню. Раціональна зміна прийомів навчання на одному і тому ж уроці сприяє залученню в роботу нових ділянок кори головного мозку [26, с. 158]. Вивчення типу уроків в молодших класах показує, що працездатність учнів і менший ступінь їх стомлюваності спостерігаються на уроках, що включають різні види граматичних вправ невеликої тривалості, причому перша частина уроку (20-25 хв) є періодом найбільшої активності уваги. З цього можна зробити висновок про те, що введення нового матеріалу, його первинне закріплення повинно припадати на початок уроку, а гри та інсценування – на заключну частину [6, с. 72].

Таким чином, найскладнішим аспектом в навчанні іноземної мови дітей молодшого шкільного віку є навчання граматиці. Засвоєння граматики створює багато труднощів, які посилюються граматичними термінами і правилами та нескінченним числом винятків. Багато європейських педагогів відзначають, що освітні і розвиваючі цілі в навчанні не бувають досягнуті з причини, що школярі при вивченні традиційних граматик іноземних мов, згідно з численними спостереженнями, не розуміють практичної значущості вивчення граматичних явищ і понять.

Основним завданням ігрових вправ для роботи з граматичним матеріалом є управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів і формування у них граматичних навичок, а також організація інтенсивної самостійної роботи на навчальних заняттях з метою оволодіння правилами вживання конкретних мовних одиниць.

У процесі формування граматичних навичок в учнів необхідно:

- опиратися на комунікативність навчання, що сприяє прискореному формуванню практичних навичок, а також формуванню навчальної групи і особистості окремо;
- необхідно представляти складні граматичні явища в спрощеному вигляді, уникати зайвої термінології;
- вправи повинні бути доступними, цікавими, не надто простими і не дуже важкими, що викликає інтерес і мотивацію в учнів;
- варто враховувати поєднання фронтальних, індивідуальних і парних форм роботи, при яких кожен учень весь час задіяний на уроці.

На ранньому етапі навчання дітей іноземної мови одна з основних задач вчителя – зробити цей предмет цікавим і улюбленим. У молодшому шкільному віці діти дуже емоційні і рухливі, їх увага легко розсіюється. Важливо враховувати в процесі навчання психологічні особливості дітей цього віку. Молодші школярі звертають увагу, насамперед, на те, що викликає їх безпосередній інтерес. З огляду на це, необхідно використовувати на уроках різноманітні ігри, змагання, наочний матеріал. Досвід роботи з учнями молодших класів показав, що такі види роботи дають позитивний ефект [23, с. 80].

Гра – традиційний, визнаний метод навчання і виховання. Гра відповідає природним бажанням і потребам дитини, а тому з її допомогою учень буде вчитися із задоволенням. Багато вчителів відзначають великі потенційні можливості гри як засобу навчання будь-якій мові. Завдяки іграм активізуються всі пізнавальні процеси учнів: розвиваються увага, пам'ять, мислення, творчі здібності. Навчальні ігри допомагають зняти втому, подолати мовний і психологічний бар'єри. Їх використання завжди дає хороші результати, підвищує інтерес до предмета, дозволяє сконцентрувати увагу на головному – оволодінні мовними навичками в процесі природної ситуації спілкування під час гри [18, с. 63].

Гра повинна бути добре організована. Специфіка гри полягає у тому, що навчальні завдання маскуються. Дитина вчиться в результаті гри. Про навчальні можливості ігор відомо давно. У грі проявляються особливо повно здатності людини, особливо дитини. Гра завжди передбачає прийняття рішення – як вчинити, що сказати, як виграти? Бажання вирішити ці питання загострює розумову діяльність граючих. Діти, зазвичай, над цим не замислюються, для них гра, перш за все – захоплююче заняття. Цим вона і приваблює вчителів. Перевага гри полягає ще й у тому, що в ній усі рівні. Вона під силу навіть слабким учням.

Використання вчителями граматичних ігор має на меті навчити учнів вживання мовних зразків, що містять певні граматичні труднощі; створити природну ситуацію для вживання даного мовного зразка; розвинути мовну активність і самостійність учнів.

Відомо, що тренування використання граматичних структур у учнів, що вимагає їх багатократного повторення стомлює дітей своєю одноманітністю, а зусилля, що витрачаються, не приносять швидкого задоволення. Ігри допоможуть зробити нудну і одноманітну роботу цікавішою.

Граматичні ігри переслідують наступні цілі:

- навчити учнів вживати мовні зразки, що містять певні граматичні труднощі;
- створити природну ситуацію для вживання даного мовного зразка;
- розвинути мовну активність і самостійність учнів.

Перелік ігор, використовуваних на уроках іноземної мови нескінченний і його можна поповнювати постійно. Головне пам'ятати, що гра – лише елемент уроку, і вона повинна служити досягненню мети уроку. Тому необхідно точно знати які саме навички та уміння тренуються в даній грі, що дитина не вмiла робити до проведення гри і чому вона навчився в процесі гри.

Ігрові форми і прийоми дуже різноманітні і можуть бути використані на кожному етапі роботи з граматикою. На перших етапах доречно використовувати типові ігрові вправи, які зроблять процес запам'ятовування матеріалу цікавим заняттям. Ігрові методи дозволяють створювати цілком реальні ситуації спілкування між учасниками гри. Тому ігри особливо актуальні на завершальних етапах роботи з новою граматикою, на яких відбувається вживання нового матеріалу у мові в конкретних ігрових ситуаціях.

Висновки. Навчати граматиці іноземної мови – це значить формувати специфічні для даної мови граматичні механізми, де б в учнів одночасно склалися певні граматичні знання та навички.

Оволодіння граматичним матеріалом, перш за все, створює можливість для переходу до активної мови учнів. Застосування ігрових методів навчання допоможуть зробити нудну роботу більш цікавою та захоплюючою. Наприклад, ряд граматичних ігор може бути ефективним при поданні нового матеріалу.

Слід зауважити, що формування граматичних навичок під час навчання іноземної мови молодших школярів це дуже складний і трудомісткий процес. Кожен з етапів має своє значення і певні складнощі, особливо для дітей молодшого шкільного віку, враховуючи їхні вікові та психологічні особливості.

Використання ігрових прийомів позитивно впливає на формування пізнавальних інтересів школярів, сприяє усвідомленому освоєнню іноземної мови. Вони сприяють розвитку таких якостей, як самостійність, ініціативність, виховання почуття колективізму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вітлін Ж.А. Сучасні проблеми навчання граматиці іноземних мов // Іноземні мови в школі, 2000. – № 5. – 234 с.
2. Бим, И.Л. Теория и практика обучения немецкому языку в средней школе / И.Л. Бим. – М.: Просвещение, 1983. – 256 с.
3. Пассов, Е.И. Урок иностранного языка в средней школе / Е. И. Пассов. – М.: Просвещение, 1988. – 223 с.
4. Зимняя, И.А. Педагогическая психология: Учебник для вузов / И.А. Зимняя. М.: Народное образование, 2000. – 448 с.
5. Цетлін В.С. Методика навчання граматики явищам французької мови в середній школі / В.С. Цетлін. – М.: 1961.- 157 с.
6. Гвоздьов, А.Н. Питання вивчення дитячого мовлення / О.М. Гвоздьов. М.: Видавництво Акад. пед. наук Української РСР, 1961. – 471 с.
7. Рогова, Г. В. Методика обучения иностранным языкам в средней школе / Г.В. Рогова, Ф. М. Рабинович, Т. Е. Сахарова. – М.: Просвещение, 1991. – 287 с.
8. Соловова. Е.Н. Методика обучения иностранным языкам: базовый курс: пособие для студентов пед. вузов и учителей / Е.Н. Соловова. – 3-е изд. – М.: Астрель: Полиграфиздат, 2010. – 238 с.
9. Шатилов С.Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе / С.Ф. Шатилов – М.: Просвещение, 1986 – 223 с.
10. Стронин М.Ф. Обучающие игры на уроке английского языка / М.Ф. Стронин – М.: Просвещение, 1984 – 370 с.